

STANOVY KRÁLOVSKÉ STOLIČNÍ KAPITULY SV. PETRA A PAVLA V BRNĚ

Preambule

Církev vykonává své poslání také skrze modlitbu. Tato pastorační dimenze se uskutečňuje rovněž kanovníckými kapitulami, které ji podle vlastních právních norem naplňují v místní církvi. Liturgická modlitba, především liturgie hodin, posvěcuje čas a vyprošuje milost spásy. Církev svěřuje toto poslání především kněžím a zasvěceným osobám. Prvním knězem diecéze je biskup. Z toho vychází důležitost liturgické celebrace, které biskup předsedá, a to především v katedrálním kostele. Kapitula je společenstvím kněžím, které koná slavnostní liturgii v katedrále a pomáhá kněžím brněnské diecéze v oblasti duchovní, sociální a materiální. Plní i další úkoly, které jí svěří diecézní biskup.

I. Základní ustanovení

§ 1. Královská stoliční kapitula sv. Petra a Pavla v Brně (dále katedrální kapitula) je sborovou právníckou osobou¹ tvořenou nejvýše dvanácti činnými kanovníky, z nichž jeden je probošt a jeden děkan, a dále kanovníky emeritními a čestnými.

§ 2. Katedrální kapitula byla založena jako kolegiální dne 7. 3. 1296 olomouckým biskupem Dětřichem z Hradce. Od 25. 11. 1331 bylo do jejího názvu doplněno označení „královská“ a po vzniku brněnského biskupství byla papežem povýšena na stoliční (tj. katedrální).

§ 3. Katedrální kapitula je registrována Ministerstvem kultury ČR k 1. 7. 1994 (8/1-07-463/1994; IČO 64330672).

§ 4. Katedrální kapitula se ve své činnosti řídí platným kanonickým právem, svými vlastními stanovami, schválenými diecézním biskupem,² a v záležitostech souvisejících s občanskou společností rovněž platnými státními předpisy v souladu s kán. 22 CIC.

§ 5. Katedrální kapitula je kolegium kněžím, kterému přísluší konat slavnostní bohoslužby v katedrálním kostele ve společenství s biskupem a ke službě Božimu lidu. Důležitým úkolem členů kapituly je modlitba za diecézního biskupa a brněnskou diecézi, vytváření kněžského společenství a také duchovní, sociální a materiální služba a pomoc těm kněžím brněnské diecéze, kteří ji potřebují. Katedrální kapitule rovněž náleží plnit služby, které jí mohou být svěřeny biskupem.

§ 6. Diecéznímu biskupovi náleží po slyšení kapituly udělovat kanovnícké hodnosti, přičemž sám má vůči kapitule jedinečné hierarchické postavení. Ostatní biskupové, kteří pobývají trvale na území brněnské diecéze, mají právo být ustanoveni jako čestní kanovníci a z titulu svého biskupského svěcení zastávají při liturgii jim vlastní postavení.

§ 7. Katedrální kapitula, jako sborová právnícká osoba, má právo nabývat, vlastnit a spravovat movitý i nemovitý majetek. Na jeho řádnou správu dohlíží ekonomická rada kapituly³, tvořená všemi činnými kanovníky. Ekonomická rada kapituly je zodpovědná za dodržování církevních i státních předpisů ve věcech správy majetku katedrální kapituly.

¹ Kodex kanonického práva z roku 1983 (dále jen CIC), kán. 114.

² Změna statut kapitul kanovníků přísluší diecéznímu biskupovi (kán. 505 CIC). Apoštolskému Stolci a konkrétně Dikasteriu pro klérus je podle ustanovení čl. 118 apoštolské konstituce *Praedicate Evangelium* vyhrazeno zřízení a zrušení samotné kapituly a změna jejich ustavujících zákonů (kán. 504 a kán. 506 CIC).

³ Kán. 115 § 2 a kán. 1280 CIC.

§ 8. Případné výnosy z majetku kapituly mohou být použity pouze k financování věcí podle cílů, které kapitule vymezují její stanovy, případně diecézní biskup.

§ 9. Hospodaření s majetkem a rozpočet se projednává pravidelně jedenkrát ročně a probošt kapituly o něm podá písemnou zprávu diecéznímu biskupovi.

§ 10. Diecézní biskup může jmenovat vizitátora katedrální kapituly.⁴ O tomto jmenování informuje probošta a ten o tom zpraví ekonomickou radu kapituly a ostatní členy katedrální kapituly.

§ 11. Smlouvy o prodeji, darování a jiném převodu majetku, jakož i o jeho pronájmu, podléhají schválení diecézním biskupem tehdy, překročí-li finanční hodnota předmětu prodeje, půjčky, daru a jinak převáděného majetku jím stanovený limit.⁵

§ 12. Katedrální kapitula rozhoduje sborově věci zásadní povahy. Navenek ji zastupuje kapitulní probošt jako její nejvyšší představitel. Kapitulní probošt podepisuje písemnosti vydané jménem katedrální kapituly. Podpis probošta je kontrasignován děkanem kapituly. K podpisům se připojuje razítko kapituly.

§ 13. Kapitula užívá znaku, který má podobu uvedenou v příloze č. 1.

§ 14. Heslo kapituly zní: „*Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non praevallebunt adversus eam.*“ (Mt 16,18)

II. Členové kapituly

§ 1. Katedrální kapitulu tvoří nejvýše 12 činných kanovníků a dále kanovníci emeritní a čestní, jejichž počet není omezen.⁶

§ 2. Členům katedrální kapituly mohou pomáhat hebdomadáři jak duchovní, tak laici jmenovaní písemně proboštem kapituly. Kromě hebdomadářů mohou být proboštem kapituly ustanoveni i kantoři, kteří přispívají ke slavnostnímu rázu bohoslužeb.

§ 3. Kanonikáty uděluje diecézní biskup z řad kněží, již vynikají vírou a příkladností života a kteří chvályhodně vykonávali svoji službu alespoň deset let v brněnské diecézi.⁷ V případě neobsazeného kanonikátu kapitula sdělí diecéznímu biskupovi tři jména, z nichž může svobodně vybrat osobu, již chce jmenovat kanovníkem, nebo může vybrat i někoho, kdo v této trojici jmen nefiguruje.

§ 4. V katedrální kapitule jsou úřady probošta, děkana, ekonoma a penitenciáře, kteří jsou zvoleni z činných kanovníků podle normy kán. 119 § 1 CIC a kán. 164–173 CIC.

§ 5. Probošt, vybraný volbou kapituly:

1° Stojí v čele kapituly;⁸ je volen na dobu pěti let; po uplynutí této doby může být znovu zvolen na další období; předsedá katedrální kapitule a je jejím zákonným a statutárním zástupcem.

2° Bdí nad svědomitým zachováváním stanov a kapitulních obyčejů; svolává kolegium kanovníků.

3° V nepřítomnosti biskupa předsedá slavnostním kapitulním bohoslužbám v katedrále.

4° Se souhlasem kapituly přijímá a propouští laické zaměstnance kapituly.

⁴ Srov. ACEB 1/2011, s. 7.

⁵ Srov. Partikulární zákon brněnské diecéze 5.2. O správě diecézního majetku, v: ACEB 3/2014, s. 25n.

⁶ Kán. 506 § 1 CIC.

⁷ Kán. 509 § 2 CIC.

⁸ Kán. 507 § 1 CIC.

§ 6. Děkan zvolený kapitulou:

- 1° Je volen na dobu pěti let; po uplynutí této doby může být znovu zvolen na další období; zastává také službu ceremoniáře, pokud probošt nerozhodne jinak.
- 2° Vede kancelář kapituly a je správcem kapitulního archivu.
- 3° V případě nepřítomnosti nebo vakance probošta jej zastupuje.

§ 7. Ekonom a ekonomická rada:

- 1° Ekonom je volen ze členů kapituly na dobu pěti let; po uplynutí této doby může být znovu zvolen na další období. Musí se jednat vždy o klerika, který je vybavený náležitými kompetencemi, zejména v oblasti řádné správy hmotných statků.
- 2° Pokud by se to zdálo vhodné (kán. 507 § 2 CIC), za ekonoma může být činnými kanovníky vybrán i klerik, který není členem kapituly. V tom případě je třeba, aby byl k tomuto úkolu potvrzen diecézním biskupem.
- 3° Ekonomovi je svěřena správa majetku kapituly; vede evidenci movitého a nemovitého majetku kapituly. Povinností ekonoma je též každoročně kapitule předkládat k náležitému schválení předběžný a konečný rozpočet, který se pak předkládá diecéznímu biskupovi podle normy kán. 1287 § 1 CIC.
- 4° Ekonomickou radu kapituly utvářejí všichni činní kanovníci. Jim je svěřeno projednávání nejdůležitějších ekonomických záležitostí. Vymezení řádné a mimořádné správy je určeno obecnými zákony, partikulárním právem a usnesením kapituly.

§ 8. Kanovník penitenciář:

- 1° Kanovníka penitenciáře svobodně jmenuje diecézní biskup ze členů kapituly při zachování kán. 478 § 2 CIC a kán. 508 a 968 § 1 CIC. Penitenciář má vlastní úřad a s tím spojené pravomoci. Po rezignaci nebo úmrtí penitenciáře diecézní biskup do jednoho měsíce od uvolněného úřadu svobodně jmenuje nového penitenciáře z řad kanovníků.
- 2° Má v diecézi i za hranicemi diecéze náležitou nedelegovatelnou fakultu rozhodovat ve svátostné oblasti cenzury *latae sententiae*, které nejsou vyhrazeny Apoštolskému stolci.
- 3° Je prvním zpovědníkem v diecézi; jeho úkolem je rovněž pomáhat diecéznímu biskupovi při dohledu nad správnou praxí vysluhování svátosti smíření a nad vzděláváním a formací zpovědníků.
- 4° Má povinnost ověřit způsobilost kněze pro udělení zpovědní fakulty nebo pro její odnětí, kdykoliv mu místní ordinář tento úkol uloží.

§ 9. Všichni kanovníci přijímají svoji službu v katedrále během kapitulního slavení eucharistie, jemuž předsedá diecézní biskup, podle ritu uvedení kanovníka do úřadu, během něhož skládají slib. Práva a povinnosti přebírá nově jmenovaný člen katedrální kapituly od okamžiku uvedení do úřadu instalací.

§ 10. Jmenování kanovníka nebo přijetí jeho rezignace z důvodu věku nebo z jiných zvláštních důvodů je v kompetenci diecézního biskupa, který tak učiní dekretem. Kopie těchto dokumentů se uchovávají v archivu kapituly.

§ 11. Činní kanovníci jsou jedinými plnoprávními členy kapituly a sídlí na území brněnské diecéze. Výjimky z tohoto požadavku uděluje diecézní biskup.

§ 12. Činní kanovníci jsou povinni písemně nabídnout diecéznímu biskupovi (a dát na vědomí proboštovi kapituly) svoji rezignaci dva kalendářní měsíce před dovršením 75. roku svého věku. Rovněž podají rezignaci v okamžiku, kdy přestanou trvale pobývat na území brněnské diecéze.

§ 13. Rezignace nabývá účinnosti okamžikem, kdy ji diecézní biskup písemně potvrdí. Jedná-li se o limit věku, činní kanovníci se k témuž dni stávají kanovníky emeritními,⁹ ostatní se stávají kanovníky čestnými, není-li určeno jinak.

§ 14. Katedrální kapitula do jednoho měsíce po nabytí účinnosti rezignace činného kanovníka navrhuje prostřednictvím probošta diecéznímu biskupovi kandidáta na uprázdněné místo. Pokud místo probošta není obsazeno, vykoná tento úkol děkan.

§ 15. Emeritní a čestní kanovníci¹⁰ nemají aktivní ani pasivní volební právo. Mohou se ovšem účastnit zasedání kapituly s hlasem poradním a mohou užívat kanovnického oděvu podle pokynů těchto stanov. Tito kanovníci nerezignují z důvodu dosažení předepsaného věku. Rezignují-li na svůj čestný kanonikát, děje se tak analogicky jako v případě činných kanovníků.

§ 16. Členství v kapitule zaniká u všech kanovníků upadnutím do církevního trestu, je-li deklarován; zbavením úřadu z jiných důvodů, o nichž hovoří kán. 184 a 196 CIC, z důvodu neslučitelnosti s jinými stálými funkcemi na území diecéze a mimo ni (např. jmenováním biskupem) a smrtí.

III. Povinnosti kapituly

§ 1. Členové katedrální kapituly jsou povinni vést příkladný život v duchu dokumentů II. vatikánského koncilu, které pojednávají o životě a službě kněží, i všech ostatních ustanovení církve. Vytvářejí bratrské společenství s diecézním biskupem, mezi sebou navzájem a rovněž s ostatním duchovenstvem diecéze. Jejich důležitým úkolem je modlitba za diecézního biskupa a brněnskou diecézi a také duchovní, sociální a materiální služba a pomoc těm kněžím brněnské diecéze, kteří ji potřebují.

§ 2. Činní kanovníci jsou povinni aktivně se účastnit liturgických úkonů v katedrálním chrámu podle pokynů probošta kapituly. V určených dnech se modlí ranní nebo večerní chvály v chóru. Činní kanovníci jsou povinni se v období od 2. do 8. listopadu sejít ke společné zádušní mši svaté za zemřelé biskupy brněnské diecéze, dobrodince a členy kapituly. V den výročí založení kapituly 7. března slouží probošt kapituly nebo jím pověřený kanovník mši svatou za živé a zemřelé členy kapituly. Taktéž mají kanovníci koncelebrovat s biskupem při liturgických slavnostech, kterým v katedrále předsedá, a ve spolupráci s farářem tam zajišťovat liturgickou službu k duchovnímu prospěchu věřících, zejména při slavení eucharistie a svátosti pokání. Činní kanovníci, popřípadě i emeritní či čestní kanovníci, mají podle stanoveného rozpisu zajišťovat v katedrále vysluhování svátosti smíření.

§ 3. Činní kanovníci jsou povinni účastnit se pravidelných setkání kapituly konaných čtyřikrát za kalendářní rok.¹¹

§ 4. Všichni nově jmenovaní činní kanovníci a nově zvolení dignitáři kapituly musí před svou instalací nebo přijetím služby složit předepsaný slib o věrném plnění svých povinností:¹² „*Já, N., slibuji diecéznímu biskupovi, že jemu i jeho nástupcům budu nadále zachovávat úctu a poslušnost. Se všemi spolubratry kanovníky chci žít ve vzájemné úctě a kolegiálnosti. Slibuji, že budu zachovávat statuta Královské stoliční kapituly svatých Petra a Pavla v Brně, že se spolu s ostatními kanovníky budu modlit Denní modlitbu církve, aby rostlo společenství Božího lidu. Slibuji modlit se za diecézního biskupa a brněnskou diecézi a vyprošovat jí Boží požehnání. Prosím o přimluvu Matku Boží Pannu Marii a svátého*

⁹ Kán. 185 CIC.

¹⁰ Kodex kanonického práva z r. 1917, kán. 406n.

¹¹ Kán. 506 § 1 CIC.

¹² Nevžaduje se již od kanovníků složení Vyznání víry dle kán. 833 CIC (na rozdíl od CIC/1917, kán. 1406 § 1).

Petra a Pavla, nebeské ochránce této katedrály a kapituly. K tomu mi dopomáhej Bůh a tato svatá evangelia. Amen.“

§ 5. Všichni nově jmenovaní čestní kanovníci musí před svou instalací složit následující slib: „*Já, N., slibuji, že budu zachovávat statuta Královské stoliční kapituly svatých Petra a Pavla v Brně. Slibuji, že se všemi spolubratry kanovníky chci žít ve vzájemné úctě a kolegialitě. Slibuji modlit se Denní modlitbu církve, aby rostlo společenství Božího lidu. Slibuji modlit se za diecézního biskupa a brněnskou diecézi a vyprošovat jí Boží požehnání. Proším o přimluvu Matku Boží Pannu Marii a svatého Petra a Pavla, nebeské ochránce brněnské katedrály a kapituly. K tomu mi dopomáhej Bůh a tato svatá evangelia. Amen.*“

§ 6. Činní i čestní kanovníci se v duchu bratrského společenství mají zajímat o zajištění důstojných životních podmínek emeritních členů kapituly, kteří se zřekli úřadu. V případě potřeby mají povinnost jim pomáhat jak z prostředků vlastních, tak z prostředků kapituly.

§ 7. Katedrální kapitula pečuje podle svých možností o hroby svých zemřelých členů. Péče o kapitulní hrobku na Ústředním hřbitově v Brně je její povinností.

§ 8. Po zániku členství v kapitule se insignie a veškerý majetek kapituly, který měl člen po dobu svého členství v užívání, kapitule vrací.

IV. Práva členů kapituly

§ 1. Kapitula má právo být diecézním biskupem slyšena v případě jmenování nových členů.¹³

§ 2. Slavnostní oblečení všech kanovníků tvoří podle tradice černá klerika s tmavě fialovým lemováním a tmavě fialovými knoflíky, cingulum tmavě fialové barvy a biret s fialovým střapcem. Chórový oděv je doplněn o rochetu a fialovou mozetu. Činní kanovníci mají právo nosit odznak kapituly, kterým je kříž s rozšířenými rameny visící na červenofialové stuze s černými okraji, a kanovnický prsten.¹⁴ Probošt a děkan kapituly mají právo nosit prelátský kříž.¹⁵

§ 3. Chórový oděv mohou členové kapituly nosit na území diecéze, mimo diecézi při zastupování kapituly nebo biskupa brněnského a při doprovodu biskupa.

§ 4. Činní členové katedrální kapituly mohou přijmout čestný kanonikát v jiné kapitule pouze se souhlasem katedrální kapituly a diecézního biskupa.

§ 5. V případě, že činný kanovník nemá zajištěno ubytování z titulu jiného úřadu (např. faráře), má tento kanovník právo na poskytnutí ubytování ze strany kapituly, a to v rozsahu nejméně dvou pokojů s příslušenstvím.

§ 6. Každý zemřelý člen katedrální kapituly má právo na pohřeb vypravený z katedrálního kostela sv. Petra a Pavla v Brně a uložení svých ostatků do kapitulní hrobky na Ústředním hřbitově v Brně.

V. Zasedání kapituly

§ 1. Řádné zasedání koná katedrální kapitula čtyřikrát ročně, mimořádné zasedání, když o to požádá alespoň polovina činných kanovníků kapituly. Zasedání svolává probošt nebo v jeho zastoupení děkan. Probošt kapituly má povinnost oznámit diecéznímu biskupovi

¹³ Kán. 509 § 1 CIC.

¹⁴ Kanovnický prsten a prelátský kříž nesmí mít podobu biskupského prstenu a pektorálu, srov. CONGREGATIO PRO CLERICIS, Litterae circulares *De reformatione vestium choralium*, s. 314–315.

¹⁵ Srov. CONGREGATIO DE CULTU DIVINO, *Caeremoniale episcoporum*, 1985, čl. 1226.

datum řádného zasedání kapituly, a to nejméně dva týdny před plánovaným termínem. Datum mimořádného zasedání mu oznámí neprodleně po jeho stanovení. Diecézní biskup může být přítomen na každém zasedání kapituly a může do něj zasahovat vždy, když to uzná za vhodné.

§ 2. Na tato zasedání musí být pozváni všichni činní kanovníci, a to písemně, příp. elektronickou poštou. Kanovníci emeritní a čestní jsou zváni podle uvážení probošta. Nemůže-li se někdo z činných kanovníků na zasedání dostavit, má povinnost se předem proboštovi písemně nebo elektronickou poštou omluvit.

§ 3. Zasedání katedrální kapituly je usnášeníschopné, jsou-li přítomny alespoň dvě třetiny činných kanovníků. Při hlasování rozhoduje prostá nadpoloviční většina přítomných činných kanovníků. Jsou-li dvě hlasování nerozhodná, může předsedající rozhodnout svým hlasem.¹⁶

§ 4. Jedenkrát ročně podává kapitule její ekonom zprávu o hospodaření a návrh činnosti a rozpočtu kapituly na příští období. Po schválení hospodaření a rozpočtu kapitulou probošt předloží zprávu a návrh k náležitému schválení diecéznímu biskupovi. Kopie zápisu ze zasedání kapituly se uchovává v archívu kapituly.

§ 5. V případě neobsazeného kanonikátu kapitula předkládá biskupovi jména tří kandidátů, kteří dosáhli nejvyššího počtu hlasů, aby si z nich biskup mohl vybrat toho, koho považuje za nejvhodnějšího. V případě shody počtu hlasů se do seznamu, který se předkládá biskupovi, uvede ten z nich, jenž byl vysvěcen na kněze dříve.

§ 6. Po rezignaci nebo úmrtí probošta či děkana zvolí kapitula do jednoho měsíce jeho nástupce. Jeho zvolení oznámí bez zbytečného odkladu diecéznímu biskupovi.

§ 7. Volba probíhá podle ustanovení kán. 164–179 CIC. Volbu, která je tajná, řídí probošt či děkan. Rozhoduje prostá většina hlasů. Pokud nebyl nikdo zvolen, koná se další kolo volby. Při rovnosti hlasů v druhém kole rozhoduje stáří voleného kanovníka. Zvolen je starší z kanovníků.

§ 8. U volby probošta a děkana je v prvních dvou volbách požadována kvalifikovaná většina, aby se lépe vyjádřilo, že se má mezi kanovníky hledat co možná největší jednota. U třetího volebního kola se vyžaduje absolutní většina. V případě rovnosti hlasů se za zvoleného považuje ten, kdo byl kanovníkem jmenován dříve, popřípadě ten, kdo dříve přijal kněžské svěcení.

§ 9. V případě zvolení se předsedající dotáže zvoleného, zda volbu přijímá. Pokud ten souhlasí, předsedající vyhlásí jeho jméno. Poté vyhotoví dvojmo písemný zápis o volbě a voliči jej podepíší. Hlasovací lístky jsou posléze zničeny.

§ 10. Nově zvolený kapitulní probošt či děkan v doprovodu předsedajícího předá diecéznímu biskupovi zápis o volbě. Biskup potvrdí volbu nového probošta či děkana¹⁷ a případně stanoví den jeho instalace.

VI. Vztah kapituly k farnosti

§ 1. S kapitulou kanovníků není spojena Římskokatolická farnost u katedrály sv. Petra a Pavla v Brně.¹⁸ Faráře této farnosti ustanovuje diecézní biskup. Tento farář má všechna práva, zmocnění a povinnosti, které mu podle ustanovení práva přísluší jako farář.¹⁹

¹⁶ Kán. 119 CIC; volba srov. kán. 164–179 CIC.

¹⁷ Kán. 509 § 1 CIC.

¹⁸ Kán. 510 § 1 CIC.

¹⁹ Kán. 510 § 2 CIC.

§ 2. Faráři této farnosti nemají být na překážku kapitulní povinnosti a kapitule povinnosti farní. Případné rozpory rozhoduje diecézní biskup tak, aby bylo vhodným způsobem postaráno především o pastorační potřeby věřících.²⁰

VII. Závěrečná ustanovení

§ 1. Schválením těchto stanov pozbývají platnosti předchozí stanovы katedrální kapituly. Nabytím právní účinnosti nových stanov ztrácejí dosavadní probošt a děkan svoji službu v katedrální kapitule.

§ 2. Nové stanovы katedrální kapituly byly přezkoumány Dikasteriem pro klérus a byly odsouhlaseny na zasedání katedrální kapituly v Brně dne 24. 4. 2023, byly schváleny diecézním biskupem a kde dne 26. 6. 2023 nabývají právní účinnosti.

§ 3. Změny stanov a jejich závazný výklad podléhají sborovému rozhodnutí kapituly a schválení diecézním biskupem.²¹

V Brně dne 26. 6. 2023

Čj. Ep-663/23

Mons. Dr. Jan Mráz
kancléř

Mons. Mgr. Ing. Pavel Konzbul, Dr.
diecézní biskup brněnský

²⁰ Kán. 510 § 3 CIC.

²¹ Srov. kán. 505 CIC.

Příloha č. 1
Znak kapituly

